

เปิดยุทธศาสตร์เวียดนาม จากอดีตถึงปัจจุบัน มุ่งสู่อนาคตแห่งนวัตกรรมและดิจิทัลในทศวรรษหน้า

ประเทศขนาดเล็กอย่างเวียดนาม ที่มีประชากรประมาณ 96.4 ล้านคน¹ เป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบาย “โดยเหมย” (Doi Moi) ตั้งแต่ปี 2529 มุ่งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจ ลดการผูกขาดโดยภาครัฐไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาด มีการเปิดประเทศสู่ตลาดการค้าระหว่างประเทศ มีการจัดทำกฎหมายการลงทุนต่างชาติ (Foreign Investment Law) ขึ้นครั้งแรกในปี 2530 เพื่อรองรับการเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติ การดำเนินนโยบายดังกล่าวสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เปลี่ยนเวียดนามจากหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกมาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ (Lower Middle Income Country) สัดส่วนคนยากจนลดลงจากร้อยละ 58 ในปี 2536 เป็นร้อยละ 6.7 ในปี 2561²

เพื่อมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีประชาชนที่มีความร่ำรวย เป็นประเทศที่เข้มแข็ง และสร้างให้ทั่วโลกเห็นว่าเวียดนามจะเป็นเพื่อนและเป็นคู่ค้ากับทุกประเทศในประชาคมโลก เวียดนามจึงได้มีการดำเนินนโยบายต่อยอดจากนโยบาย “โดยเหมย” หนึ่งในนั้นคือ การปฏิรูปนโยบายต่างประเทศและดำเนินการเพื่อบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทั้งทางการทูตและการค้ากับประเทศต่างๆ ขยายความร่วมมือทั้งระดับทวิภาคี และพหุภาคีกับนานาประเทศ โดยเน้นให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาค ประเทศศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ ช่วยให้เกิดการขยายตลาดการส่งออก ดึงดูดการลงทุน และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งมีการระบุในรายงานการประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์ ครั้งที่ 10 ว่า "การขยายความสัมพันธ์กับภายนอกนำมาซึ่งความคุ้มค่าในการทำให้เกิดสถานะแวดล้อมที่สงบ และช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งช่วยส่งเสริมฐานะของเวียดนามในภูมิภาคและโลก"

วางรากฐาน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาประเทศของเวียดนามจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่ได้มีการวางนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน จากความต้องการนำพาประเทศให้ก้าวข้ามอุปสรรคและความท้าทายต่างๆ จากสถานะแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่มีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงสะท้อนออกมาเป็นยุทธศาสตร์ แผนแม่บท หรือแผนดำเนินงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ หากเป็นยุทธศาสตร์ภาพรวมที่เกี่ยวกับสังคมและเศรษฐกิจ ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวที่สำคัญที่ผ่านมา คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจปี 2543-2553 (Socio-Economic Development Strategy 2001-2010) และยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจปี 2554-2563 โดยในแต่ละช่วงยุทธศาสตร์จะมีการจัดทำแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจระยะกลาง 5 ปี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจปี 2543-2553 มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อสร้างการพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเสริมสร้างความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตขึ้นทุกปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ขยายตัวร้อยละ 6.79 ในปี 2543 ร้อยละ 8.44 ในปี 2548 และร้อยละ 6.78 ในปี 2553 และเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.26 ต่อปี³ และยังทำให้เวียดนาม

¹ ข้อมูล ณ ปี 2562 จาก UNCTAD STAT

² ข้อมูลจาก World Bank Databank

³ ที่มา Statistical Yearbook of Vietnam 2010

สามารถก้าวผ่านความยากลำบากและความท้าทายจากผลกระทบทางลบที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี 2551⁴ ไปได้ สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจปี 2554-2563 มีเป้าหมายที่จะทำให้เวียดนามเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัย และปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยในช่วงปี 2559-2562 อัตราเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนามขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.8 ต่อปี ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการลงทุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ แม้แต่ในปี 2563 ที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอันเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่ GDP ของเวียดนามยังคงขยายตัวที่ร้อยละ 2.91 อันเป็นผลจากการดำเนินเป้าหมาย 'dual goal' คือการควบคุมการแพร่ระบาด และการฟื้นฟูการพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กัน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติของเวียดนามกล่าวว่า ถึงแม้เศรษฐกิจเวียดนามในปี 2563 จะมีอัตราการเติบโตต่ำที่สุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมา แต่ยังคงถือเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของประเทศ

ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจปี 2564-2573 เน้นไปที่การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การฟื้นตัวและการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ การเพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจ เร่งให้มีการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลและการพัฒนาสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและรัฐบาลดิจิทัลอย่างยั่งยืน และการสร้างสภาพแวดล้อมทางการลงทุนที่เสรีมากขึ้นเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการลงทุนของต่างชาติ ทั้งนี้ ในการประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามสมัยที่ 13 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2564 - วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ได้มีการประกาศนโยบายสำคัญในการตั้งเป้าหมายให้เวียดนามเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมทันสมัยและก้าวข้ามรายได้ปานกลางระดับต่ำภายในปี 2568 เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมทันสมัยมีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle Income Country) ภายในปี 2573 และมีเป้าหมายในการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงภายในปี 2588 รวมทั้งกำหนดเป้าหมาย GDP ระยะ 5 ปี ในช่วงปี 2564-2568 ให้มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 6.5-7.0

รับมือเทคโนโลยี มองอนาคตสู่ยุคดิจิทัล

จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งส่งผลกระทบในวงกว้างต่อการดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจไปทั่วโลก และยิ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเวียดนามเองก็ตระหนักถึงความสำคัญในการต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ และการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2560 ผ่านการออกเป็นมติหรือคำสั่งต่างๆ ของรัฐบาล อาทิ การจัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ การจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลในปี 2568 และเดินหน้าสู่ปี 2573 และในการประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามสมัยที่ 13 นอกจากจะมีการประกาศเป้าหมายให้เวียดนามเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงในอีก 25 ปีแล้ว ที่ประชุมฯ ยังเน้นย้ำถึงเรื่องนวัตกรรม การลงทุนด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และเป็นความหวังในการพัฒนาประเทศเวียดนามในระยะใหม่อีกด้วย

การเน้นถึงความสำคัญเรื่องนวัตกรรม ยังสอดคล้องกับการประกาศยุทธศาสตร์ใหม่ของเวียดนามเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ในเรื่อง National Strategy on the 4th Industrial Revolution Toward the Year 2030 เพื่อส่งเสริมการปรับตัวของเศรษฐกิจในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เนื่องจากเล็งเห็นว่าการฉกฉวยโอกาสจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยพัฒนาผลผลิตของแรงงาน และช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

⁴ วิกฤตสินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ (Sub-Prime Mortgage Crisis) หรือ Hamburger Crisis

เป้าหมาย แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ปี 2568 และปี 2573 โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับการขยับอันดับของ ประเทศให้ดีขึ้นในการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index)⁵ ดัชนีวัดระดับการ พัฒนาการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Global Cybersecurity Index)⁶ และดัชนีรัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์ (E-Government Development Index)⁷ การขยายโครงสร้างพื้นฐานบรอดแบนด์ให้ ครอบคลุมร้อยละ 80 ของครัวเรือนและครอบคลุมทั่วทั้งประเทศในที่สุด การขยายบริการอินเทอร์เน็ตและ บริการเครือข่าย 5G จนให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมด การสร้างรัฐบาลดิจิทัลให้เสร็จสมบูรณ์ และการพัฒนา เมืองอัจฉริยะ (smart city) เริ่มต้นจากอย่างน้อย 3 เมืองใน 3 ภูมิภาคหลักทางเศรษฐกิจ (เหนือ กลาง และ ใต้) และขยายเครือข่ายเมืองอัจฉริยะให้มีจำนวนมากขึ้น และค่อยๆ เชื่อมต่อกับเครือข่ายเมืองอัจฉริยะใน ภูมิภาคและโลก เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ มีการวางยุทธศาสตร์หลักไว้ 7 เรื่อง ได้แก่

1. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการดำเนินธุรกิจ และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของภาคเอกชน โดยการ ทบทวนและปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้บริษัทดิจิทัลเทคโนโลยีมีการลงทุนในด้านการวิจัยและ พัฒนา เพื่อให้เกิดเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยการพัฒนาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน ดิจิทัลที่มีความปลอดภัย รองรับการเชื่อมต่อและการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) การจัดทำ ฐานข้อมูลระดับชาติให้เสร็จสมบูรณ์ รวมถึงส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนให้เป็นผู้พัฒนาและดำเนินการ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ

3. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เน้นขยายและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับปริญญาตรี สูงกว่าปริญญา ตรี และอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมที่รองรับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 พร้อมทั้งเพิ่ม กิจกรรมในภาคการปฏิบัติสำหรับสะเต็มศึกษา (Science, Technology, Engineering, and Mathematics Education: STEM Education)⁸ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ นำไปใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลและแก้ปัญหา

4. สร้างรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์รัฐบาลดิจิทัล ลงทุนและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ จัดการภาครัฐ สร้างระบบข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมถึงกันภายในภาครัฐ และเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูล การจัดการระหว่างกระทรวง หน่วยงาน และท้องถิ่นแบบดิจิทัล

5. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศ พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาและ สถาบันวิจัยให้ส่งเสริมการดำเนินการด้านการวิจัยและพัฒนา สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา สถาน ประกอบการ และองค์กรในประเทศและต่างประเทศจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมในเวียดนาม

6. ลงทุน วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ พลังงานหมุนเวียน ปัญญาประดิษฐ์ เทคโนโลยีการดูแลสุขภาพ และ big data เป็นต้น

⁵ ดัชนีนวัตกรรมโลก จัดทำโดยองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ในปี 2563 เวียดนามอยู่อันดับ 3 ในอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และ มาเลเซีย และอยู่อันดับ 42 ของโลก

⁶ จัดทำโดยสหภาพโทรคมนาคมสากล (International Telecommunication Union: ITU) ในปี 2562 เวียดนามอยู่อันดับ 50 ของโลก

⁷ จัดทำโดยองค์การสหประชาชาติ ในปี 2563 เวียดนามอยู่อันดับ 6 ในอาเซียน และอยู่อันดับ 86 ของโลก

⁸ สะเต็มศึกษา คือ แนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดย เน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำงาน การ จัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นเพียงการท่องจำทฤษฎีหรือกฎทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่เป็นการสร้าง ความเข้าใจทฤษฎีหรือกฎเหล่านั้นผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริงควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหาและการหาข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อค้นพบใหม่ๆ พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบนั้นไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้ (ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (สสวท.))

7. ขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและบูรณาการงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4

เพื่อให้ยุทธศาสตร์ข้างต้นสามารถเดินไปสู่เป้าหมาย ได้มีการมอบหมายภาครัฐและเอกชนครอบคลุม 20 หน่วยงาน ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการวางแผนและการลงทุน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของกฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ กฎหมายว่าด้วย SMEs กฎหมายว่าด้วยการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการร่วมทุนระหว่างรัฐกับเอกชน กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่ทันสมัยและปลอดภัย กระทรวงการศึกษาและการฝึกอบรม พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสาขาที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ และนวัตกรรมสำหรับสถาบันอาชีวศึกษา กระทรวงการคลัง ร่วมมือกับธนาคารกลางเวียดนามในการจัดทำกรอบนำร่องสำหรับการให้บริการเทคโนโลยีทางการเงิน และสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้ภาคธุรกิจสามารถพัฒนาการให้บริการทางการเงินดิจิทัลใหม่ๆ กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า จัดทำนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติสู่ปี 2573 และวิสัยทัศน์สู่ปี 2588 และจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติด้านการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ปี 2564-2568 กระทรวงความมั่นคง นำยุทธศาสตร์ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติไปปฏิบัติ สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้กับองค์กรต่างๆ และภาคธุรกิจ และ หอการค้าและอุตสาหกรรมเวียดนามและสมาคมการค้าต่างๆ ของเวียดนาม ให้การสนับสนุนภาคธุรกิจในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 เป็นต้น

ทั้งนี้ กระทรวงและหน่วยงานต่างๆ ต้องจัดสรรงบประมาณที่สำคัญสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และต้องนำยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและงานที่ได้รับมอบหมายไปปฏิบัติภายในหน่วยงาน โดยกระทรวงการวางแผนและการลงทุน จะเป็นหน่วยงานหลักในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และจัดทำรายงานผลประจำปีเสนอนายกรัฐมนตรีต่อไป

บทวิเคราะห์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม

การดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์ของเวียดนามที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เน้นเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เริ่มจากการแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาคุณภาพของคนเพื่อสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน และการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่งถือได้ว่าประสบความสำเร็จ และทำให้เวียดนามเป็นที่สนใจของนักลงทุนจากนานาประเทศ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เวียดนามหยุดนิ่ง เนื่องจากพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี เวียดนามจึงยังให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมและการเสริมสร้างความสามารถของคนและธุรกิจ ให้สามารถปรับตัวรองรับการเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีที่มีต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการ โดยตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศแห่งนวัตกรรม และมุ่งสู่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงต่อไปในระยะยาว ซึ่งการดำเนินการน่าจะเป็นผลสำเร็จเนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. นโยบายประเทศ เวียดนามมีการวางแผนนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก การจัดทำยุทธศาสตร์ในแต่ละเรื่องจึงมีการระบุเป้าหมายภาพรวม และเป้าหมายเฉพาะที่ชัดเจน และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในหลายด้านไปพร้อมๆ กัน และมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกปี

2. การจัดอันดับของประเทศ เวียดนามวางเป้าหมายในการเพิ่มอันดับของประเทศ อาทิ ดัชนีนวัตกรรมโลก ซึ่งเป็นการวัดเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของแต่ละประเทศ จากการสำรวจและจัดอันดับประเทศจำนวน 129 ประเทศ ซึ่งจะมีการวัดผลในด้านต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านทุนมนุษย์

และการวิจัย ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านระบบตลาด ปัจจัยด้านระบบธุรกิจ และผลผลิตจากองค์ความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งเวียดนามเป็นประเทศที่ได้คะแนนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จนสามารถขึ้นมาอยู่อันดับที่ 42 ในปี 2562 (จากอันดับ 59 ในปี 2559) จึงไม่น่าแปลกใจว่าเวียดนามจะเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายการลงทุนของต่างชาติ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีผู้ผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์หลายรายเข้ามาลงทุนในเวียดนาม อาทิ Samsung Electronics, LG Corporation, Intel Corporation และ Microsoft ดังนั้น การตั้งเป้าหมายเพื่ออยู่ในอันดับที่ดีขึ้น เท่ากับว่าเวียดนามต้องพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ประเมินให้ดียิ่งขึ้น จึงเป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับดึงดูดและการขยายการลงทุนจากต่างชาติ

3. กฎหมายภายในประเทศ เวียดนามได้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่มีการประกาศใช้ Law on Foreign Direct Investment เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2530 และได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการลงทุนอีก 2 ครั้งในปี 2548 และ 2557 จนล่าสุด ได้มีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการลงทุนฉบับปี 2563 (Law on Investment 2020) เพื่อเสริมสร้างความชัดเจน ความแน่นอน และความสอดคล้องของกฎระเบียบด้านการลงทุนต่างๆ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมการลงทุนที่น่าดึงดูดผ่านการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนที่เพิ่มขึ้น และขั้นตอน/กระบวนการในการลงทุนที่ลดลง โดยได้ขยายประเภทโครงการและสาขาการลงทุนที่จะได้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนเพิ่มเติม เช่น โครงการลงทุนในธุรกิจเริ่มต้นที่สร้างสรรค์และมีนวัตกรรม โครงการที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง อุตสาหกรรมรีไซเคิล อุตสาหกรรมยาและผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ เป็นต้น

4. คู่ค้าของประเทศ นักลงทุนเล็งเห็นถึงโอกาสในการใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน จากความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ที่เวียดนามจัดทำกับหลายประเทศ/กลุ่มประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ชิลี เกาหลีใต้ สหราชอาณาจักร สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union: EAEU) และสหภาพยุโรป (European Union: EU) รวมถึงความตกลงระดับภูมิภาค ได้แก่ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTTP) และการลงนามความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2563

นโยบายของเวียดนามที่มีความชัดเจนในการมุ่งสู่ประเทศอุตสาหกรรมทันสมัย ขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ประกอบกับการปรับปรุงกฎหมายด้านการลงทุน และการจัดทำความตกลงการค้าเสรีของเวียดนามกับประเทศต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยดึงดูดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในเวียดนามเพิ่มขึ้น หรือขยายการลงทุนที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะบริษัทเทคโนโลยีระดับโลกที่จะฉกฉวยโอกาสจากความต้องการเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัยของเวียดนาม ที่ผ่านมา มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (Foreign Direct Investment: FDI) ในเวียดนามขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูล World Investment Report ที่จัดทำโดย UNCTAD พบว่ามูลค่า FDI ของเวียดนามขยายตัวอย่างก้าวกระโดดในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา จาก 180 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2533 เป็น 16,120 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2562 และจากข้อมูลของกระทรวงการวางแผนและการลงทุนของเวียดนาม ในช่วง 11 เดือนแรก (มกราคม-พฤศจิกายน) ของปี 2563 FDI มีมูลค่า 17.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็นการลงทุนจากสิงคโปร์ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และไต้หวัน ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นประเทศที่เวียดนามมีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีด้วย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าเวียดนามมีปัจจัยสนับสนุนจากทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศเพื่อเดินทางไปสู่เป้าหมาย ทั้งนี้ มีการคาดการณ์โดยองค์การระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชียว่า ในปี 2564 การเติบโตของ GDP น่าจะขยายตัวได้ถึงร้อยละ 6.5-7 อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องอาจทำให้เกิดช่องว่างความแตกต่างระหว่างคนรวยและคนจนในประเทศ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ อาจส่งผลกระทบต่อ

ความต้องการแรงงาน ดังนั้น นโยบายที่ต้องเดินไปควบคู่กันก็คือการมีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม กระจายผลประโยชน์ให้ได้อย่างทั่วถึง การบริหารจัดการเพื่อให้คนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็น และสามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีได้ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

นางสาวสุชยา พงษ์บำรุง
นักวิชาการพาณิชย์เชี่ยวชาญ
สำนักเจรจาการค้าบริการและการลงทุน

แหล่งข้อมูล

- การประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามสมัยที่ 13 สร้างพลังขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศเวียดนาม สภาธุรกิจ ไทย-เวียดนาม วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564
- หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เปิดยุทธศาสตร์ใหม่ 'เวียดนาม 2030' ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564
- National strategy for 4th Industrial Revolution, Vietnam Online Newspaper of the Government, 26 January 2021
- Socio-economic development strategy for 2021-2030 discussed, VNA, Friday, 6 December 2019
- Vietnam Ranked 70th for Ease of Doing Business: World Bank, Vietnam Briefing, 15 November 2019
- Industrial Readjustment in Vietnam: Special Focus on the New 10 Year Socio-Economic Development Strategy for 2011-2020, HA, Thi Hong Van 2012.
- Strategy for socio-economic development 2001-2010, Vietnam Government Portal